

Sygn. akt I ACa 389/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2018 roku

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Irena Ejsmont-Wiszowata
Sędziowie	:	SA Bogusław Dobrowolski SO del. Jacek Malinowski (spr.)
Protokolant	:	Sylwia Radek-Łuksza

po rozpoznaniu w dniu 27 września 2018 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Banku (...) w S.**

przeciwko **T. I. (1), Skarbowi Państwa –(...)i (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych Skarbu Państwa –(...) i (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 30 stycznia 2018 r., sygn. akt I C 945/15

I. zmienia zaskarżony wyrok:

a) w punkcie 1 i 2 w ten sposób, że oddala powództwo w całości w stosunku do wszystkich pozwanych;

b) w punkcie 3 w ten sposób, że zasądza tytułem zwrotu kosztów procesu od powoda:

- na rzecz pozwanego T. I. (1) kwotę 3 617 zł,

- na rzecz pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 3 600 zł,

- na rzecz pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 3 617 zł.

III. Zasądza od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2 700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

IV. Zasądza od powoda na rzecz pozwanego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 4870 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

B. I. E. J. M.

Sygn. akt I ACa 389/18

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank (...) w S. wniósł o zasądzenie solidarnie od pozwanych T. I. (1), Skarbu Państwa – (...) oraz (...) Spółki z o.o. w W. kwoty 77.677,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 czerwca 2015 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Jako podstawę faktyczną swego roszczenia przywołał fakt sprzedaży przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Przasnyszu ruchomości, których własność uzyskał on na podstawie umowy przewłaszczenia.

Pozwani wnosili o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz każdego z nich kosztów procesu według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 30 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Ostrołęce zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kwotę 43.380,63 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30 stycznia 2018 r. do dnia zapłaty, oddalił powództwo w pozostałym zakresie oraz zasądził od każdego z pozwanych na rzecz powoda kwotę po 870 zł tytułem zwrotu części kosztów postępowania.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne.

W dniu 21 stycznia 2014 r. Bank (...) w S. („bank”) zawarł z W. S. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą W. S. (1) (...) („kredytobiorca”, „dłużnik”) umowę o kredyt inwestycyjny nr(...)w kwocie 2.500.000 zł na okres 180 miesięcy.

Wyżej wymieniona umowa była wielokrotnie przez strony aneksowana, w tym w zakresie zwiększenia kwoty kredytu (ostatecznie do kwoty 5.000.000 zł) oraz ustanowienia kolejnych zabezpieczeń spłaty tegoż kredytu.

Na mocy aneksu nr (...) z dnia 22 grudnia 2014 r. strony wskazanej umowy, jako prawne zabezpieczenie spłaty kredytu, przewidziały m.in. przewłaszczenie rzeczy oznaczonych co do gatunku (§10 ust. 1 pkt 9- k. 37).

W tym celu, bank (...), w dniu 15 stycznia 2015 r. zawarli „Umowę o przeniesienie prawa własności (przewłaszczenia) rzeczy oznaczonych co do gatunku”, szczegółowo wymienionych w wykazie zawartym w załączniku nr 1 do ww. umowy (§ 2 ust.1 umowy), znajdujących się(...), (...)-(...) S. (miejsce zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej kredytobiorcy). Na jej mocy kredytobiorca przeniósł na powoda prawo własności rzeczy o ogólnej wartości 82.201,39 zł, która to wartość została ustalona na podstawie zaakceptowanej przez obie strony wyceny rzeczoznawcy. Przeniesienie własności rzeczy nastąpiło z chwilą podpisania umowy, zaś dłużnik przewłaszczone rzeczy zatrzymał w swoim władaniu jako przechowawca (§ 4 ust. 1 umowy).

Według załącznika do ww. umowy przewłaszczone zostały m.in. płyty granitowe duże w ilości 302,40 m² o wartości 4.656,96 zł, płyty granitowe 600x300x25mm w ilości m² o wartości 29.509,92 zł oraz deski tarasowe kompozytowe w ilości 975 szt. o wartości 9.213,75 zł.

Komornik Sądowy przy (...) T. I. (1) wszczął przeciwko W. S. (1) postępowanie egzekucyjne na wniosek (...)w W. 4 maja 2015 r. /data wpływu/ na podstawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie XVI GNc 556/15 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 13 kwietnia 2015 r.

Zawiadomienie o wszczęciu postępowania egzekucyjnego na wniosek ww. wierzyciela z dnia 4 maja 2015 r. dłużnik W. S. (1) odebrał 12 maja 2015 r.

W dniu 14 maja i 22 maja 2015 r. Komornik Sądowy przy (...) T. I. (1), na skutek postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku (...) w W. przeciwko dłużnikowi W. S. (1) dokonał zajęcia ruchomości, do których prawo własności powód uzyskał na podstawie ww. umowy przewłaszczenia.

I tak, w dniu 14 maja 2015 r. Komornik zajął:

1. 720 szt. (129,6m²)(poz. 1 nr załącznika do Umowy przewłaszczenia) płytek granitowych ciemny grafit 30 cm x 60 cm x 2,5 cm,

2. 1840 szt. (619,2 m²) płytek granitowych (poz. nr 14 załącznika do Umowy przewłaszczenia)

- tj. 2560 szt. płytek granitowych ciemny grafit o wartości szacunkowej 8 zł za sztukę

- 776 szt. 3 m x 15 cm desek kompozytowych (poz. nr 12 nr załącznika do Umowy przewłaszczenia) o szacunkowej wartości 48 zł za sztukę.

Z kolei w dniu 22 maja 2015 r. Komornik zajął - 3440 szt. płytek granitowych (poz. 14 nr załącznika do Umowy przewłaszczenia).

Powyższe ruchomości były składowane na wolnej przestrzeni i nie posiadały oznaczeń wskazujących na przewłaszczenie ich przez bank.

W toku czynności komorniczych w dniu 14 maja 2015 r. dłużnik W. S. (1) oświadczył, że zajęte przez Komornika rzeczy nie stanowią jego własności. Ostatecznie W. S. (1) odmówił podpisania protokołu z dokonywanej czynności.

Podczas drugiego zajęcia w dniu 22 maja 2015 r. dłużnik W. S. (1) twierdził, że właścicielem zajętych rzeczy jest bank.

W dniu 15 maja 2015 r. w powołaniu na umowę przewłaszczenia z dnia 15 stycznia 2014 r., powód skierował do wierzyciela(...) w W. wniosek o zwolnienie zajętych ruchomości spod egzekucji, w tym płyt granitowych, ciemny grafit w ilości 2560 oraz desek kompozytowych w ilości 776 szt. Kopia wniosku została wysyłana również do Komornika Sądowego przy (...) T. I. (1). Pismo powoda przez (...)w W. zostało odebrane w dniu 19 maja 2015 r., zaś przez Komornika w dniu 25 maja 2015 r.

W dniu 18 maja 2015 r. powód zwrócił się do Komornika o odwołanie planowanej na dzień 22 maja 2015 r. licytacji w stosunku do ruchomości będących jego własnością i w ciągu kilku następnym dni (tj. 21.05.2015 r.) wypowiedział kredytobiorcy W. S. (1) umowę kredytu z dnia 21 stycznia 2014 r. z późniejszymi zmianami - stosowanie do § 14 pkt 2 lit. b. ww. umowy.

Wierzyciel (...) w W. był informowany przez Komornika w formie telefonicznej i pisemnej o podejmowanych czynnościach jak również zastrzeżeniach co do własności ruchomości .

Mimo to, pismem z dnia 21 maja 2015 r. wierzyciel egzekwujący (...)w W. wniósł do Komornika Sądowego T. I. (2) o wyznaczenie terminu licytacji zajętych ruchomości, w tym ruchomości wskazywanych przez powoda jako stanowiących jego własność i jednocześnie nie wyraził zgody na zwolnienie ich spod egzekucji stosownie do wniosku powodowego banku.

Pismem z dnia 25 maja 2015 r. skierowanym do wierzyciela (...)w W. (wpływ pisma do spółki – 25.05.2015 r.) powód ponownie wniósł o wystąpienie do Komornika o zwolnienie spod egzekucji rzeczy ruchomych, do których bankowi przysługuje prawo własności na podstawie umowy przewłaszczenia z dnia 15 stycznia 2015 r.

Niezależnie od powyższego, pismem z dnia 20 maja 2015 r. skierowanym do Komornika oraz wierzyciela(...)w W. (wpływ pisma do kancelarii komorniczej - 21 maja 2015 r.) kredytobiorca W. S. (1), w związku z zajęciem ruchomości z dnia 14 maja 2015 r., wezwał Komornika do zwolnienia zajętych ruchomości od egzekucji, w tym płytki granitowej ciemny grafit 30x60,2,5 w ilości 2560 szt. o wartości 8 zł za sztukę oraz deski kompozytowej 3 m x15 cm w ilości 776 szt. o wartości 48 zł za sztukę, jako że nie stanowią one jego własności. Ponadto, W. S. (1) wniósł o uchylenie wszystkich czynności egzekucyjnych obejmujących ruchomości, w szczególności odwołanie licytacji ruchomości wyznaczonej na dzień 22 maja 2015 r. oraz zawiadomienie powodowego banku na podstawie art. 847 § 2 k.p.c. o dokonanym zajęciu ruchomości, albowiem jemu – jako ich właścicielowi – przysługuje prawo żądania zwolnienia tych rzeczy spod egzekucji, przy czym do pisma załączył kopię umowy przewłaszczenia z dnia 15 stycznia 2015 r. (poz. 10 i 11 protokołu zajęcia).

Kolejnym pismem z dnia 26 maja 2015 r., o podobnym brzmieniu (wpływ do kancelarii komorniczej w dniu 26.05.2015 r.), także skierowanym do Komornika i wierzyciela, W. S. (2) na tej samej podstawie domagał się zwolnienia od egzekucji wszystkich ruchomości objętych protokołem zajęcia z dnia 22 maja 2015 r., w tym płytki granitowej ciemny grafit 300x600x25 mm w ilości 3440 sztuk o wartości 5,50 zł za 1 sztukę (poz. 1 protokołu zajęcia).

W dniu 26 maja 2015 r. powód sporządził skargę na czynność Komornika Sądowego przy (...) T. I. (1) polegającą na zajęciu przedmiotowych rzeczy ruchomych. Skarga została przez (...)odrzucona w części dotyczącej zajęcia ruchomości dokonanego w dniu 14 maja 2015 r. (jako spóźniona), zaś w pozostałym oddalona (jako bezzasadna)(nadanie przesyłki do sądu – 27.05.2015 r.).

W dniu 28 maja 2015 r. do powodowego banku wpłynęło komornicze zawiadomienie, datowane na 25 maja 2015 r., o zajęciu ruchomości, w stosunku do których powód domagał się zwolnienia spod egzekucji.

Następnego dnia, tj. 29 maja 2015 r. Komornik w toku licytacji sprzedał płytki granitowe w ilości 2560 szt. za cenę 10.240 zł oraz 776 szt. desek kompozytowych za cenę 18.624 zł (połowa wartości szacowanej), o czym poinformował stosowanym pismem dłużnika W. S. (1) (pkt 5 i 6 protokołu sprzedaży).

W dniu 1 czerwca 2015 r. w toku następnej licytacji Komornik sprzedał powyżej sumy wywoławczej (tj. za 14.190 zł z szacowanych 18.920 zł) 3440 szt. płytek granitowych o czym także poinformował stosowanym pismem dłużnika W. S. (1) załączając protokół sprzedaży (pkt 1 protokołu sprzedaży).

Pismem z dnia 29 maja 2015 r. powód wystosował do (...) w B. skargę na działania Komornika Sądowego przy (...) T. I. (2) i zwrócił się z prośbą o zbadanie sprawy w toku postępowania dyscyplinarnego.

Pismem z dnia 18 czerwca 2015 r. powodowy bank wystosował do Komornika T. I. (1), Skarbu-Państwa – (...) oraz (...) w W. wezwanie do zapłaty do dnia 24 czerwca 2015 r. kwoty 39.225,60 zł tytułem odszkodowania za sprzedane w toku postępowania (...) ruchomości.

W tych okolicznościach Sąd uznał, że powództwo podlegało uwzględnieniu co do zasady.

Wskazał, że podstawę prawną roszczenia powoda stanowi art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (dalej u.k.s.e.), który reguluje sytuacje niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu czynności. Zaakcentował przy tym, że odpowiedzialność odszkodowawcza komornika jest odpowiedzialnością deliktową za zachowania niezgodne z prawem, bez względu na zawinienie komornika, a przepis art. 23 ust. 1 u.k.s.e. nie określa samodzielnie przesłanek odpowiedzialności komornika. Odwołując się do orzecznictwa Sądu Najwyższego wskazał także na celowość zastosowania ogólnych przesłanek odpowiedzialności deliktowej, wynikających z przepisów k.c.

W ocenie Sądu powód wykazał, że zajęte przez Komornika rzeczy ruchome stanowiły własność banku. Przy czym do powyższego wniosku doszedł przez porównanie załącznika do protokołu umowy przewłaszczenia, szczegółowo wskazującego cechy charakterystyczne zajętych rzeczy jak: wyszczególnienie, symbol/wymiary, jednostkę, ilość,

wartość, lokalizację z kolejnymi protokołami zajęć oraz protokołami sprzedaży licytacyjnej rzeczy, w których zbieżne z załącznikiem do umowy pozostają nazwy ruchomości i ich wymiary. Za takim uznaniem przemawiała również przybliżona do wartości przyjętej w umowie przewłaszczenia cena szacunkowa wskazana przez Komornika. Dokonanie powyższego ustalenia możliwe zaś było na podstawie innych ustalonych faktów odnoszących się jak wskazano wyżej, do cech charakterystycznych rzeczy objętych umową przewłaszczenia oraz czynnościami egzekucyjnymi dokonywanymi przez Komornika (art. 231 k.p.c. – domniemanie faktyczne).

Sąd podzielił jednocześnie stanowisko powoda, że bez znaczenia pozostają zarzuty pozwanych odnoszące się do braku dokładnego oznaczenia przedmiotu przewłaszczenia przez dłużnika W. S. (1). Umowa o przeniesienie własności rzeczy oznaczonych co do gatunku, co istotne - szczegółowo wymienionych w załączniku do umowy, była ważna i skuteczna. Powodowy bank stał się właścicielem ww. rzeczy z chwilą podpisania umowy i oczywistym wręcz jest, że dla powyższego skutku nie jest konieczne oznaczenie przewłaszczonych rzeczy przez dłużnika banku.

Według Sądu okoliczności niniejszej sprawy wskazywały więc, że powodowy bank poniósł szkodę z jednej strony przez pozbawianie go prawa dochodzenia swych racji w trybie powództwa opozycyjnego, z drugiej w przyjęciu, że już na tym etapie wykazał prawo własności do zajętych, a następnie sprzedanych rzeczy ruchomych, przez pozbawienie go chronionego przez Konstytucję prawa własności. Niewątpliwym przy tym jest, że wskazany stan rzeczy był wynikiem czynności podejmowanych przez Komornika T. I. (1) w sprawie egzekucyjnej Km 441/15 wszczętej na wniosek pozwanego (...) sp. z o.o. w W..

Sąd uznał, że na tle realiów niniejszej sprawy, odpowiedzialność za szkodę powstałą po stronie banku ponosi także wierzyciel egzekwujący. (...) sp. z o.o. w W. miała pełną świadomość zgłaszanych roszczeń powoda w stosunku do rzeczy, z których prowadzona była egzekucja. Mimo to, powołując się m.in. na brak stosownego oznaczenia przejętych przez bank rzeczy, spółka ta wniosła do Komornika o wyznaczenie terminu licytacji i dalsze procedowanie zmierzające do sprzedaży zajętych rzeczy. Wierzyciel musiał liczyć się z tym, że na skutek jego autonomicznych decyzji, wbrew wnioskowi płynącemu z przedłożonej umowy opatrzonej szczegółowym wykazem w postaci załącznika, narusza prawa banku. Pozwany winien powstrzymać się od działań, które całkowicie unicestwić mogły żądanie banku, w tym żądania udzielenia ochrony z art. 841 § 1 k.p.c. Odpowiedzialność wierzyciela, będąca w warunkach niniejszej sprawy odpowiedzialnością solidarną, oparta jest na zasadzie winy, o której traktuje art. 415 k.c.

Sąd przyjął, że szkoda, którą poniósł powodowy bank odpowiada wartości rzeczy sprzedanych w toku licytacji prowadzonej przez Komornika T. I. (1), a co do których bank zgłaszał uprawnienia właścicielskie. Na tle okoliczności sprawy, w tym w związku ze zwrotem akt przez biegłego rzeczoznawcę bez sporządzenia opinii z powodów natury faktycznej (m.in. z braku możliwości dokonania oględzin wycenianych rzeczy), przy ustaleniu rozmiaru poniesionej przez powoda szkody Sąd posiłkował się więc cenami przyjętymi przez strony w dacie zawierania umowy przewłaszczenia.

Biorąc pod uwagę, że wyliczenia wskazywane przez stronę powodową w toku niniejszego postępowania sądowego uwidaczniają niedającą się pogodzić rozbieżność między wartością przedmiotu sporu a wartością rzeczy sprzedanych, wynikających z załącznika do umowy przewłaszczenia, należało zdaniem Sądu uwzględnić ceny, o których mowa wyżej – tj. wynikających z dokumentu zaaprobowanego przez obie strony w dacie zawierania umowy. Z rachunku matematycznego wynika, że stanowi je kwota w łącznej wysokości 43.380,63 zł i ta kwota podlegała zasądzeniu, w pozostałym zakresie powództwo jako nieudowodnione podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., stosunkowo je rozdzielając.

Apelacje od tego wyroku w części uwzględniającej powództwo wniosli pozwani: Skarb Państwa – (...) oraz (...) Sp. z o.o. w W..

Pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego w Przasnyszu w swojej apelacji zarzucił Sądowi:

I) naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, tj.:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego, tj. przedstawionych w toku postępowania dokumentów i zeznań świadków, co w konsekwencji doprowadziło Sąd Okręgowy do błędnego zastosowania domniemania faktycznego polegającego na uznaniu, że ruchomości zajęte przez komornika stanowiły własność powoda,

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego, tj. przedstawionych w toku postępowania dokumentów i zeznań świadków, co w konsekwencji doprowadziło Sąd Okręgowy do błędnego ustalenia wysokości rzekomo poniesionej szkody przez powoda,

- art. 233 § 1 k.p.c. przez błędną, sprzeczną z zasadami logiki i doświadczeniem życiowym ocenę materiału dowodowego, tj. przedstawionych w toku postępowania dokumentów i zeznań świadków, co w konsekwencji doprowadziło Sąd Okręgowy do błędnego uznania, że brak oznakowania ruchomości zgodnie z postanowieniami umownymi i brak ich ubezpieczenia, nie świadczyły o fakcie, że zajęte ruchomości stanowiły własność dłużnika i nie stanowiły własności powoda,

- art. 232 k.p.c. poprzez uznanie, że pozwani nie przedstawili dowodów na okoliczność nieprzysługiwania własności spornych ruchomości powodowi, podczas gdy takowe dowody zostały przedstawione, w szczególności w postaci dokumentów z postępowania egzekucyjnego, zdjęć i filmów z czynności komornika oraz zeznań świadków, w sposób jasny i precyzyjny wskazujących, że ruchomości należące do banku były oznaczone i wydzielone spośród innych rzeczy dłużnika i te nie zostały przez komornika zajęte, natomiast sporne ruchomości nie miały żadnych oznaczeń banku i leżały jak porzucone na obrzeżu nieruchomości dłużnika pomiędzy innymi rzeczami dłużnika,

- art. 841 § 1 i 3 przez błędne przyjęcie, że przepis ten nakłada na komornika obowiązek powstrzymania się z czynnościami egzekucyjnymi przez bliżej nieokreślony czas, a także, że w związku z miesięcznym terminem przysługującym powodowi do wystąpienia z powództwem ekscydencyjnym pozwanym ad. 1 i 2 przysługuje legitymacja bierna w niniejszej sprawie;

II) naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

- art. 23 ust. 1 i 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucyjnych przez niewłaściwe zastosowanie tego przepisu w stanie faktycznym sprawy i uznanie, że pozwany dopuścił się bezprawnego działania (zaniechania), mimo że prawidłowe ustalenie stanu faktycznego i brak wskazania naruszonego przez pozwanego komornika przepisu prawa powszechnie obowiązującego powinno doprowadzić do konkluzji, że pozwany ad 1 nie wypełnił swoim działaniem przesłanek odpowiedzialności z ww. przepisu, wobec czego roszczenie powoda jest bezzasadne,

- art. 101 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe statuującego konstytutywne elementy umowy o przewłaszczenie na zabezpieczenie przez niezastosowanie tego przepisu w stanie faktycznym spraw i uznanie, że powód nie miał obowiązku samodzielnego oznaczenia, ewentualnie wyegzekwowania od dłużnika oznaczenia, oraz prowadzenia ewidencji zmian w zakresie przedmiotu przewłaszczenia w odniesieniu do rzeczy określonych co do gatunku, a w konsekwencji ruchomości przewłaszczone na bank mogły być zarówno oznaczone, jak i nieoznaczone i to bank decydował, które ze składowanych na posesji dłużnika ruchomości określonych co do gatunku nie należy do dłużnika,

- art. 6 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że na skutek twierdzeń powoda co do przejścia na niego spornych ruchomości, pozwani mają obowiązek udowodnić, że właścicielem tych ruchomości był dłużnik, podczas gdy ciężar dowodu obciąża stronę, która z danego faktu wywodzi skutki prawne.

Mając na uwadze powyższe wniósł o zamianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania za obie instancje. Jako ewentualny zgłosił wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z kolei pozwany (...) Sp. z o.o. w W. zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie:

I) przepisów postępowania mogących mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

a) art. 231 k.p.c. poprzez jego zastosowanie, polegające na uznaniu za ustalone faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. rzekomego prawa własności przysługującego powodowi do ruchomości zajętych i sprzedanych przez Komornika Sądowego, a ujętych pod pozycją nr 1, 13 i 14 załącznika nr 1 do umowy z dnia 15 stycznia 2015 r. o przeniesienie prawa własności (przewłaszczenia) rzeczy oznaczonych co do gatunku,

b) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd Okręgowy w miejsce swobodnej oceny dowodów, dowolnej ich oceny, polegającej na oparciu rozstrzygnięcia o wadliwe domniemanie faktyczne oraz poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału dowodowego, pominięcie istotnych okoliczności dotyczących ruchomości zajętych i sprzedanych przez Komornika Sądowego,

c) błąd w ustaleniach faktycznych i naruszenie art. 6 k.c., art. 232 k.p.c. i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie za udowodnione okoliczności, na które powód nie przedstawił dowodów i przyjęcie za udowodnione przez powoda związku przyczynowego pomiędzy wyrządzoną rzekomo szkodą a działaniem/zaniechaniem Spółki oraz Komornika Sądowego oraz wysokości szkody,

d) art. 233 § 1 k.p.c. poprzez błędną i dowolną ocenę dowodów, co doprowadziło do błędnego ustalenia, że zostały spełnione przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej Spółki,

e) art. 278 § 1 k.p.c. poprzez niezasadne odstępianie od zasięgnięcia opinii biegłego sądowego i zastąpienie konieczności uzyskania wiadomości specjalnych własnym przekonaniem Sądu,

f) art. 316 k.p.c. poprzez przyjęcie stanu technicznego i wartości ruchomości według daty zawarcia umowy o przeniesienie prawa własności (przewłaszczenia) rzeczy oznaczonych co do gatunku, tj. 15 stycznia 2015 r.,

g) art. 321 k.p.c. poprzez orzeczenie ponad żądanie powoda, w szczególności w zakresie co najmniej odszkodowania za sprzedaż desek kompozytowych,

h) art. 100 k.p.c. poprzez niezasadne stosunkowe rozdzielanie kosztów i obciążenie Spółki oraz pozostałych pozwanych obowiązkiem zapłaty na rzecz powoda po 870 zł., podczas gdy powód wygrał sprawę jedynie w 55%,

i) sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i powstanie dysharmonii między materiałem zgromadzonym w sprawie, a konkluzją do jakiej doszedł Sąd Okręgowy poprzez przyjęcie, że ruchomości wymienione w pozycji nr 1, 13 i 14 załącznika nr 1 do umowy z dnia 15 stycznia 2015 r. o przeniesienie prawa własności (przewłaszczenia) rzeczy oznaczonych co do gatunku stanowią rzekomo własność powoda, a ich stan techniczny odpowiada stanowi technicznemu przyjętemu za podstawę szacowania w czasie zawierania umowy z dnia 15 stycznia 2015 r.;

II) prawa materialnego, a mianowicie:

a) art. 415 k.c. poprzez niewłaściwe jego zastosowanie wskutek wadliwego ustalenia stanu faktycznego i w konsekwencji bezpodstawne przypisanie Spółce odpowiedzialności za czyn niedozwolony,

b) art. 441 k.c. w zw. z art. 415 k.c. w zw. z art. 23 ust. 1 i 3 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji poprzez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na jego zastosowaniu w sytuacji, gdy w świetle rzeczywistego stanu faktycznego sprawy działaniom Spółki nie można przypisać znamion czynu niedozwolonego,

c) art. 415 k.c. w zw. z art. 841 § 1 i 2 k.p.c. poprzez błędną wykładnię i uznanie, że Spółka oraz Komornik Sądowy byli zobowiązani do powstrzymania się z dalszymi czynnościami egzekucyjnymi do czasu upływu ustawowego terminu

na wniesienie powództwa o zwolnienie zajętych ruchomości od egzekucji i co w przekonaniu Sądu Okręgowego doprowadziło do wyrządzenia szkody powodowi,

d) art. 361 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 415 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy zachowanie Spółki wyrządziło powodowi szkodę i pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym z wyrządzoną rzekomo szkodą.

Wskazując na powyższe wnosił zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa w pozostałym zakresie. Wnosił również o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania za I i II instancję. Ewentualnie w przypadku uznania, że brak jest podstaw do zmiany zaskarżonego wyroku wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania w I i II instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

apelacje były zasadne.

Sąd Okręgowy w oparciu o przeprowadzone dowody poczynił w niniejszej sprawie w przeważającej mierze prawidłowe ustalenia faktyczne. Wadliwie jednakże Sąd I instancji ustalił najistotniejszą z punktu widzenia odpowiedzialności pozwanych kwestię, a mianowicie, że doszło do niezgodnego z prawem zajęcia i sprzedaży przez pozwanego komornika rzeczy należących do powoda. Sąd Apelacyjny podzielił zarzuty skarżących, w tym zwłaszcza zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 231 k.p.c.

Przede wszystkim Sąd I instancji stwierdzając, że zajęte przez komornika rzeczy ruchome stanowiły własność banku, wadliwie odwołał się w tym zakresie do konstrukcji domniemania faktycznego z art. 231 k.p.c. Podkreślić trzeba, że domniemania faktyczne upraszczają przeprowadzenie dowodu, choć nie spełniają wymagań systemowego i całościowego sprawdzenia twierdzeń. Należy też pamiętać, że przy konstruowaniu domniemania faktycznego, obok zasad logiki istotną rolę odgrywają zasady doświadczenia, gdyż domniemanie faktyczne nie powinno być sprzeczne z tymi zasadami (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 1998 r., II UKN 465/97, OSNP 1999, nr 1, poz. 24). Domniemanie faktyczne będące rozumowaniem sędziego opartym na wiedzy i doświadczeniu może być wzruszone przez wykazanie nieprawidłowości tego wniosku, gdy np. fakt przyjęty przez sąd za podstawę wniosku o innym fakcie nie został ustalony, albo też na tym, że fakty stanowiące podstawę domniemania faktycznego nie uzasadniają, w świetle wiedzy i doświadczenia życiowego, wyprowadzonego z niej wniosku (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 kwietnia 1986 r., I CR 34/86, OSP 1987, nr 5, poz. 125 i z dnia 30 marca 2000 r., III CKN 811/98, LEX nr 51364). Zastosowanie domniemania faktycznego jest zatem możliwe jedynie wówczas, gdy dla wniosku domniemania nie ma innych hipotez konkurencyjnych i wniosek nie budzi wątpliwości z uwagi na starannie zebrane dowody.

W niniejszej sprawie natomiast taka hipoteza konkurencyjna istniała i nie można jej było obalić. Polegała ona na uzasadnionym przypuszczeniu, że przedmioty znajdujące się na nieruchomości dłużnika mogły nie należeć do powoda, a tym samym nie być przedmiotem przewłaszczenia. Nie były one bowiem w żaden sposób oznaczone, częściowo były natomiast zniszczone, częściowo rozpakowane, a częściowo nierozpakowane, w każdym razie były one rozrzucone po całej nieruchomości i szczegółowo nieoznakowane. W związku z tym sięgnięcie do domniemania faktycznego przez Sąd Okręgowy było nieprawidłowe.

Zauważyć należy, że art. 23 u.k.s.e., stanowiący podstawę odpowiedzialności pozwanego komornika w niniejszej sprawie, wiąże tę odpowiedzialność z niezgodnym z prawem działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu czynności. Podkreślić także należy, że nie jest to odpowiedzialność na zasadzie winy ani ryzyka, a na zasadzie bezprawności. W związku z tym do przyjęcia odpowiedzialności na tej podstawie nie ma znaczenia ewentualne zawinięcie komornika. Ponadto, zgodnie z art. 804 k.p.c., komornik jako organ egzekucyjny nie ma kompetencji do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Jego obowiązkiem jest zaś analiza

czy załączony do wniosku o wszczęcie egzekucji dokument jest rzeczywiście tytułem wykonawczym w rozumieniu art. 777 w zw. z art. 776 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 279/09, nr LEX: 585901).

W niniejszej sprawie tymczasem nie budziło wątpliwości, że tytuły egzekucyjne, wobec których nadano klauzulę wykonalności i następnie w oparciu o które pozwany komornik na wniosek pozwanego wierzyciela prowadził postępowanie egzekucyjne, nie zostały pozbawione wykonalności. Tym samym postępowanie egzekucyjne, w trakcie którego doszło do zajęcia ruchomości należących do powoda było prowadzone w oparciu o przepisy prawa. Komornik działał zgodnie z art. 845 § 2 k.p.c., zajął bowiem rzeczy znajdujące się na nieruchomości należącej do dłużnika i będące w jego władaniu. O prawidłowości czynności komornika świadczy zresztą wprost fakt braku uwzględnienia skargi na czynność komornika. Nie można także zapominać, że powód, deklarujący się jako właściciel zajętych rzeczy, dysponował środkiem prawnym w postaci powództwa przeciwegzekucyjnego z art. 841 k.p.c. W ramach zaś tego środka można żądać zabezpieczenia poprzez zgłoszenie wniosku o zawieszenie postępowania egzekucyjnego. Ochronie interesu właściciela nie sprzeciwia się przy tym znaczna szybkość prowadzonego postępowania egzekucyjnego, albowiem powództwo, o którym stanowi art. 841 § 1 k.p.c. – jak dopuszcza orzecznictwo Sądu Najwyższego – można przekształcić w powództwo o zwolnienie spod egzekucji kwot uzyskanych w wyniku sprzedaży licytacyjnej. W niniejszej sprawie natomiast takie powództwo przez powoda nie zostało wytoczone. Owszem, powód podnosił, że komornik powinien wstrzymać się co najmniej miesiąc z czynnościami egzekucyjnymi, gdyż art. 841 § 3 k.p.c. przewiduje termin miesięczny na wniesienie powództwa przeciwegzekucyjnego. Niemniej jednak termin ten nie jest skierowany do komornika, który podobnie jak i wszystkie inne organy władzy publicznej, wykonuje swoje czynności bez zbędnej zwłoki. Nadto w przepisach o postępowaniu egzekucyjnym nie ma zakazu dokonywania przez komornika czynności egzekucyjnych w terminie wcześniejszym, tj. przed złożeniem przez osobę trzecią powództwa interwencyjnego. Wręcz przeciwnie, w niektórych sytuacjach (np. w przypadku rzeczy szybko psujących się) koniecznym jest natychmiastowe podejmowanie przez komornika czynności egzekucyjnych.

Z tego względu Sąd Apelacyjny – wbrew odmiennej ocenie Sądu I instancji – uznał, że w niniejszej sprawie wobec braku stwierdzenia wadliwości tytułów wykonawczych, w oparciu o które prowadzona była egzekucja względem majątku powoda oraz jakichkolwiek innych naruszeń przy wykonywaniu czynności służbowych przez pozwanego komornika, nie było podstaw do stwierdzenia jego odpowiedzialności na podstawie art. 23 u.k.s.e.

W konsekwencji nie było też podstaw do przypisania odpowiedzialności pozostałym pozwanym: Skarbowi Państwa –(...) sprawującemu nadzór nad egzekucją w zakresie zdarzeń objętych podstawą faktyczną powództwa oraz Spółce (...) jako wierzycielowi egzekwującemu, co do którego podstawę odpowiedzialności stanowił art. 415 k.c., nie zaś przepisy związane z egzekucją. Zwłaszcza w odniesieniu do wierzyciela dostrzec trzeba, że dochodził on swoich słusznych praw, miał bowiem wierzytelność wobec dłużnika. Od niego nie zależała zaś kwestia sposobu przeprowadzenia egzekucji, złożył on tylko wniosek egzekucyjny i oczekiwał, że zostanie on skutecznie zrealizowany.

Niezależnie od powyższego w ocenie Sądu Apelacyjnego powód nie wykazał także wysokości dochodzonego roszczenia. Sąd Okręgowy nie ustalił bowiem wysokość odszkodowania w oparciu o miarodajny dowód w postaci opinii biegłego; ten nie był wszakże w stanie wycenić wartości zajętych rzeczy na podstawie tylko zdjęć i opisów z dokumentów. Sąd I instancji uczynił to jedynie poprzez odniesienie się do cen wskazanych w załączniku do umowy przewłaszczenia. Taki rachunek nie może być jednak uznany za prawidłowy, gdyż ze zdjęć oraz z opisów zawartych w aktach egzekucyjnych wynika, że część materiałów została zniszczona. Poza tym w części opisy do umów przewłaszczenia nie korespondują z opisami wynikającymi z postępowania egzekucyjnego. Dlatego przyjęte kwoty, odnoszące się do rzeczy nowych, niezniszczonych, a w części także odmiennie oznaczonych, nie mogły stanowić podstawy do obliczenia odszkodowania. W tym stanie rzeczy należało uznać, że strona powodowa nie udowodniła także wysokości dochodzonego roszczenia.

Kierując się więc powyższymi względami należało zmienić zaskarżony wyrok w pkt 1 i 2 poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do wszystkich pozwanych, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Przy czym mając na uwadze treść art. 375 § 2 k.c. zakresem rozstrzygnięcia należało objąć również T. I. (1), który co prawda nie zaskarżył skutecznie wyroku Sądu I instancji, ale jako dłużnik solidarny na tych samych przesłankach braku odpowiedzialności mógł skorzystać ze skutecznie wniesionych i zasadnych środków odwoławczych współdłużników.

Powyższe rozstrzygnięcie implikowało również konieczność zmiany zawartego w zaskarżonym wyroku rozstrzygnięcia o kosztach procesu. Zgodnie bowiem z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 § 1 k.p.c. strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić stronie przeciwnej na jej żądanie poniesione przez nią koszty procesu niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Zważając na to, że w rozpoznawanej sprawie powództwo zostało w całości oddalone, uznać należy, że to pozwani wygrali sprawę w całości i przysługuje im od powoda zwrot wszystkich poniesionych przez nich kosztów procesu. Koszty te, stanowiące w istocie koszty nieopłaconej pomocy prawnej, ustalone w stawce minimalnej wynikającej z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2013 roku, poz. 490 ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.), należało przyznać w całości pozwanym, co uzasadniało odpowiednią zmianę zaskarżonego wyroku w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie 3, o czym orzeczono na podstawie art. 386 § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny rozstrzygnął na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 99 k.p.c. oraz art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. zgodnie z wynikiem sprawy. Na zasądzone kwoty złożyły się: wynagrodzenia pełnomocników ustalone zgodnie z § 2 pkt 5 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (2.700 zł), a w przypadku pozwanej (...) Spółki z o.o. w W. również opłata od apelacji (2.170 zł).

(...)